

Xavier Queipo

Xavier Queipo

Fragments do diário chinés

Xavier Queipo (Compostela 1957) desembarcou na literatura galega pola porta grande con 'Ártico', unha obra que en 1990 lle valeu o premio da crítica e que hoxe, traducida xa a varios idiomas, segue sendo o buque insignia dunha narrativa marcada polas viaxes e as sensacións. Biólogo de formación e escritor de vocación, Queipo opera desde Bruxelas coa alma intimamente ligada ao seu país de orixe, onde logrou converterse nunha respectada voz de opinión sobre cuestións como a actualidade política ou a ecoloxía. Na súa obra, sucada polas latitudes narrativas e as poéticas, figuran títulos como 'O ladrón de esperma', 'Papaventos', 'Malaria sentimental' ou 'Ringside', nunha das traxectorias máis prolíficas e arriscadas da Literatura galega recente. Revista das Letras, suplemento no que Queipo publica os seus traballos desde hai anos, presenta unha parte do seu 'Diário chinés', memoria do percorrido que o escritor realizou por oriente a finais dos anos oitenta. Ademais do material escrito, o monográfico inclúe as fotografías realizadas por Lorenzo Suárez. Eles dous aparecen na instantánea desta páxina. De Suárez é tamén a portada do suplemento, captada na ex colonia portuguesa de Macau.

26 DE XULLO. SESTA. HOTEL CANTÃO. MACAU

Chegáramos ás sete da mañá, no catamarán en que embarcamos no porto chinés de Guanzhou. A noite resultara realmente dura, condenados como estabamos a un camarote minúsculo e sen xantar nada, con temporal pechado e o mal durmir invadido de soños e cansazo.

Atracamos ao ancoradouro catorce, fronte ao casino flutuante de Macau. O casino onde xogan os pobres. O casino dos que non poden entrar no Hotel Lisboa, onde só admiten ricos: os de nacionalidade macaense e os chegados da metrópole, os de Hong Kong, que cada fin de semana afogan a cidade de dólares e ostentación de mulleres, e os de Taiwán, curiosos de todo o que sexa aproximarse do continente do que un día fuxiran (ou foran expulsos, ninguén sabe de certo estas intimidades da historia) cando a guerra que gañara Mao e perdera o Kuomintang.

Esfregando os ollos aínda observamos a baía de Macau, no estuário do Río das Pérolas. Chove con violencia de trópico. Compulsivamente. Ás arrañapedras. Sen sosego posíbel. Na marxe oposta esténdense tenebrosas as montañas do sur da China, florestas abríndose no calcário. Néboa omnipresente, erguendo da terra requecida e húmida. Ollando para a brétema que todo lambe e desfía invadiúnos a sensación de chegar a unha cidade abandonada á súa propia decadencia, perdida para sempre na confusión das cabanas amoreadas unhas por riba das outras, na humidade omnipresente, na preguiza e na decadencia do império colonial portugués, mirrado e triste.

Cargados de mochilas e de sacos, armados de soños e dispostos a encontrar un hotel canto antes. Movémonos coa dificultade de caracol occidental, de casa ás costas e abafados nun clima descoñecido. Dividimos o grupo, en tres e dous.

A procura resultou máis complexa pola nosa falta de previsión. Non reparamos en tres detalles importantes: a) era fin de semana, sexta-feira para ser máis preciso, o que aproveitaban os cidadáns de Hong Kong (onde o xogo está prohibido) para entraren en Macau (onde o xogo é a actividade principal do país); b) percíbese unha certa xenofobia contra os occidentais (probabelmente é porque falamos algo que lles fai lembrar o portugués, que dalgunha forma desprezan ou supoñamos talvez que non aprecien para non sermos totalmente inxustos) e c) a saída do hotel (o check-out, en linguaxe internacional) non é por aquí ao mediodía, mais ás tres da tarde (o que dá idea duns costumes ben diferentes dos nosos).

Na fin, demos cun cuarto duplo no Hotel London por 128 dólares de Hong Kong (que é a moeda que temos nos petos, pois aínda

non tivemos tempo de trocar os dólares en patacas, a moeda local, e o diñeiro da China Popular que traemos aquí non vale sequera a curiosidade de coleccionista). O prezo pareceunos caro, afastado dos nosos mínimos presumíbeis. Así e todo, valeu máis o cansazo que as finanzas e decidimos ficar con aquel cuarto (cando menos o problema estaba temporariamente resolvido para dous de nós e poderíamos, para alén diso, deixar alí a carga que levabamos ás costas o que constituía un alívio evidente e facilitaba a procura de aloxamento dos outros tres).

Deixamos de lado a bagaxe e despois dun paseo sen rumbo fixo (só tiñamos un mapa minimalista, de guía de viaxes non especializado), fomos caer no «Estrela do Mar», un restaurante portugués. Despois de quince días de dieta oriental coidamos que non sería esaxerado darnos un galano. Almorzamos sopa de bacallau e cebola como entrada e cabrito guisado como prato principal. Bebemos dúas garrafas de «Casal Garcia» e, para rematar, uns «cimbalingos» ben cargados, que nos souberon a glória.

Ninguén cruza medio mundo para beber unha garrafa de viño portugués. Ou, se cadra, si.

Despois de comer conseguimos outro cuarto, este no Hotel Cantão, e así ficamos pola primeira vez desde o inicio da nosa viaxe divididos en dous grupos. Tiveramos sorte, dixo o recepcionista chinés. Por mor do temporal o jetfoil que viña de Hong Kong atrasárase de vez e aínda tiñan aloxamento dispoñíbel. Conviñemos un cuarto para tres, que aquí é moi frecuente sen que se nos ocorra unha explicación posíbel (probabelmente nisto pecamos por inocencia) e arraxamos cama para todos no mesmo Hotel Cantão, mais só a partir do día a seguir. Despedímonos para durmir unha sesta, que todos considerabamos necesaria.

O calor era insoportábel. Non é que non funcione o ar condicionado, é que non existe. Dúas ventoíñas verdes e tristes, con po acamado nas hélices desde hai xeracións, fan mover o ar nun plano superior. Os tabiques entre os cuartos non chegan ao teito, deténdose só a unha altura aproximada de dous metros e trinta, proporcionando unha sensación estraña de falta de intimidade (facilmente constatábel) e de seguranza escasa (só intuída, probabelmente un reflexo educacional).

Estamos nun país afastado e temos medo. Chamámoslle precaución, ou desconfianza, ou máis cinicamente o tal reflexo educacional, mais o que temos é medo. Medo que nos rouben o pouco diñeiro que temos, e mais cando non acadamos aínda o ecuador da nosa viaxe e non temos billete de regreso ata metade do mes de agosto.

Como os sínfanos non nos deixan sosegar,

prendemos unha mecha de Dragon Mosquito Destroyer, mais a propia estrutura aberta dos tabiques torna inútil este recurso. Caemos rendidos polo cansazo acumulado e acordamos aseteados como bastiáns vilmente inoculados. Sorte termos comezado o tratamento contra a malária unha semana antes de deixar o noso afastado país.

Acordamos co ruído, e comprendemos, de seguida, porque o prezo era tan baixo. Isto é unha mestura de bordel e casa de xogos, de lupanar da clase media e casa de empeño para os que todo perderan no casino. Un hotel ideal para soñadores. Para xente coma nós. Na idade. Na de facer agromar utopías. Na de soñar. Un hotel para xente coma nós.

Primeira evocación:

Antón sentado na cama do Hotel Cantão lembra con resignación o pasamento do seu amigo Fran, co que partillara o mesmo cuarto en que agora descansa ollando para as ventoiñas verdes que hai no teito, de po acamado nas hélices desde hai xeracións. Os sínfanos non fixeran aínda a súa aparición. Moi cedo. Chegarán co solpor. Entón será tempo de prender unha mecha de insecticida e esperar pacientemente que faga efecto. Tamén poderá utilizar o aparello que trouxo e que fai que os sínfanos non se aproximen nun radio de tres metros. Beleza instrumental da tecnoloxía aplicada, que lle dará tranquilidade e conforto.

Case vinte anos pasados, o cuarto mudou en detalles mínimos. Agora hai televisión por satélite e colchas máis modernas, do lavatório que existe fronte á porta pódese conseguir auga quente e fría e na mesiña auxiliar hai un teléfono de baquelita á disposición dos clientes.

A calor é insoportábel. É mellor fumar un cigarro de mestura e deixarse adormecer antes de saír á rua. É mellor durmir unha sesta ata ben entrada a tardiña. É mellor deixarse levar polo sono e esquecer as paixóns que aflixen o ánimo. Son escollas, rupturas da ansiedade primordial, inflexións no tránsito.

NOITE DE 26 A 27 DE XULLO. MACAU.

Ás seis da tarde xuntámonos na entrada do Hotel London e de alí comezamos un paseo en dirección ás ruínas de São Paulo, vestíxio do que fora o monumento máis importante da cristandade no Oriente (iso é o que di a guía de viaxes, radical nas súas afirmacións, só falta que acreditemos). Fronte ás escadas lemos nun cartaz que o edificio foi deseñado por un xesuíta italiano e construído en 1602 por refuxiados portugueses que fuxían da persecución a que foran sometidos en Nagasaki. Tamén di o anuncio que en 1853 a igrexa (da que só resta en pé a fachada

barroca) foi asolada por un incéndio como resultado dun tifón (non se explica a causalidade incéndio/tifón, que presentimos inventada). Os tifóns son aquí frecuentes entre os meses de abril a outubro. Noutras palabras, chegámos en plena estación dos tifóns. Na idade. Na de soñar. Na de facer agromar utopías e tifóns.

Despois, metidos xa no ambiente maxestoso das ruínas (impresionan no instante de subir as escadas, decepcionan unha vez ultrapasado o limiar) extasiámonos cun solpor invadido de tonalidades índigo e anil. Dificilmente conseguiremos expulsalo da memoria. Da individual e da colectiva. Un solpor que ficará para sempre como un instante de calma infinita, como unha celebración dos sentidos, como eixe das vidas que se irán definindo e afastando. Na idade das utopías sentidas como realidade única. Se cadra nun día calquera, pasado o tempo, algún de nós expresará unha sorpresa infinita comparando este solpor con outro solpor contemplado noutro canto do mundo. Un solpor igual a aquel que un día vimos en Macau.

A maxia durou o que lle levou ao sol deitarse. Parou o mundo por un instante nas escadas das ruínas de São Paulo, marabilla do Oriente. Xa distintos. Na idade onde se ollan os máis preciosos solpores. Onde se descobre a calma e os tifóns.

Pasado o instante máxico camiñamos por entre mercados debilmente iluminados. Vendían caracóis e cunchas de choco para relar nos mollos. Traficaban saltóns para alimento de paxaros domésticos, cabalos mariños e raíces de mandrágora e de ginseng, follas de ginko atadas en brazadas de infusións e caixas de teca para gardar contas e colares. Entramos nunha ruela estreita, de fachadas comestas polo mofo e a humidade, de pozas de auga enegrecidas, de traseiras cheias de imundícies, de vestíxios, de restos de couve apodrecida. Soñamos, aí, co último asedio dos piratas malaiois, en 1910 precisa o guía de bolso, coa derradeira razzia sanguinaria, co afastamento entre Macau e nós, fillos da distancia. Na idade onde se soña aínda coa vida de pirata. Na idade onde un senta nas escadas cos brazos pasados por detrás das pernas observando un solpor magnífico. Na idade en que ninguén nos garante a realidade das quimeras das que nos alimentamos. Na idade dos soños por cumprir.

Na rúa apenas se ven portugueses. Iso fai pensar. Nas últimas eleccións para o Leal Senado de Macau só votaran mil persoas, das trescentas mil que habitan oficialmente a colónia. Tres por mil. É difícil falar de democracia, mesmo no seu nivel máis elemental, o do voto secuencial e o estado nai protectora. Simple saber quen manda realmente. Obvio que todo é unha fachada,

que nada é real, que os letreiros na lingua de Guanzhou e no portugués máis lisboeta non son senón miraxe e fantasía. Portugal é pobre e a China un país poderoso cunha economía emerxente. Asistimos á fin dunha presenza colonial, dun soño de tresloucados navegantes, á utopia oceánica dun rei melancólico. Viaxantes chegados de Sapan. Coleccionadores de solpores e tifóns.

Xantamos nunha casa de pasto chinesa. Chamanlle así: Casa de Pasto Hoi Lin. Lulas recheadas en mollo picante e garoupa con cogumelos hidratados. Unha festa. Na Casa de Pasto Hoi Lin. Tresloucados navegantes de soños. Viaxantes vindos de Sapan. Na idade das utopías. Na idade das descubertas.

Segunda evocación:

Os brazos pasados á fronte dos xeonllos, sentado naquelas escadas diante das ruínas de São Paulo, en Macau, Antón sentiu unha sensación estraña. Como dun instante xa vivido. Como de fluidez temporal. Como de medo ao baleiro. Como de ameoba flutuante.

Esfrega os ollos cansados con indisimulada aversión. Tentando descer á realidade. Coidando que desa forma simple e primitiva poderá expulsar a sensación que o afoga no interior, que lle percorre o espiñazo todo, que é corrente de fluxo inestábel, de tristeza imerecida.

Como podemos avaliar algo, por grande ou pequeno que sexa, ata que desapareza das nosas vidas? Como, por exemplo, medir a tranquilidade de espírito e a forza de ánimo ata que nos abandonen por completo? Non hai meias tintas. Están ou non están. Son ou deixaran de ser en nós, nunha margarida existencial onde a escolla significa (sempre?) renuncia crucial e camiños abortados. Para sempre. Cada escolla unha encrucillada sen sinais de aviso. Cada camiño emprendido unha aventura por desvendar. Cada renuncia unha condenación á ignorancia do rexeitado. Para sempre.

Alí, na súa fronte, as mesmas nubes anil e violeta, o mesmo sol a deitarse por detrás das illotas calcárias que invaden a baía de Macau. Alí as mesmas luces de lanternas chinesas, de tons vermellos e deseños de dragóns quiméricos, que anuncian o camiño dos bares, dos boliches infames onde serven cervexa arrefriada en bañeiras de cinc con barras de xelo, das baiucas de chan térreo onde a fauna anfibia de xogadores empeñan vidas e posíbeis na obsesiva procura dun acaso imposíbel. Alí tamén os fantasmas daquel verán de finais dos oitenta, verdes aínda de experiencias e sen un ideario preciso. Íanse precisando devagar as imaxes idealizadas dos amigos que con el comezaran a viaxe, dos que esperaran o seu regreso na outra extrema do mundo, daqueles que para sempre ficaran deitados nas gabias da vida, pendurados en ideas destrutivas ou

arfando con dificultade inconfesábel entre soños reiterados e obsesivos.

Antón esfrega os ollos, incrédulo do que cré ver e non ver, envurullado nunha néboa laranxa que todo invade, que materializa fantasmas que se van facendo máis e máis reais, mentres a febre regresa do fondo dun abismo e bate agora con forza na caluga e nas témporas.

HOTEL CANTÃO. MACAU. TARDE.

É fácil entender a calor sufocante que Bogart e Bacall sentían en Kay Largo, confinados naquel hotel de segunda; suando os sete suores mentres ficaban á espera dun ciclón. Se cadra reinvento o filme, do que só me restan trazos que xa logo se perden nos labirintos da memoria.

Mentres a ventoiña transmitía a ficción dun conforto imperceptíbel, lembramos en unísono o paseo do Hotel Lisboa, a visión da baixamar e os peixes saltadores da lama movéndose a impulsos, escorregando a intervalos, esquiando coa axuda de barbatanas flutuantes, soñando ser anfíbios e defendendo o seu territorio inventado.

Combinamos en vernos na leitaría, a metade do camiño entre os nosos hotéis. Merendamos batidos de chocolate e sandes de queixo con leite coagulado. Escrevemos unha serie de postais para os que esperan por nós no país de orixe (celebradas manobras para establecer unha comunicación fitícia).

Terceira evocación:

Pasado o edificio onde se encontra a improbábel asociación de individuos con apelido Leong – unha secta? unha asociación mafiosa? unha anedota de difícil tradución? – Antón sentase na esplanada dun café, lembranza raquítica do antigo estilo colonial portugués. Un rapaz chinés, de andares requintados e avental á moda dos camareiros parisienses (de tal modo chocante que semella inverosímil) aproximase a recoller o mandado.

- Un «cimbolino» e un pastel de nata- di Antón mentres follea o China Today, que recollera camiño da mesa que agora ocupa.

O rapaz nin se mexeu perante o pedido de Antón e, con prontitude e automatismo ensaiados, estendeulle a carta co logotipo dunha coñecida multinacional das cafetarias estándar, onde servían cafés de variedades exóticas estándar e tortas de queixo con framboesa estándar, chás de todas as variedades froiteiras estándar coñecidas e tortas de chocolate estándar para rebentar o fígado. Non había «cimbolinos» nin pastéis de nata, e tivo de se conformar co mesmo pedido que faría en Chicago ou en París, en Sidney ou en Cape Town.

- A regular coffee and a carrot muffin -dixo Antón nun inglés internacional de mínimos, lingua franca nun mundo simplificado.

Ao camareiro parécelle unha petición moi axuizada e sorrí abertamente mentres recita un: *very good choice, sir* co mesmo servilismo imoderado que utiliza con todos os clientes, pidan estes café normal ou café da Papua Nova Guiné, Blue Mountain da Xamaica ou Costa Rica Delight.

Mentres espera o que lle servirán como sucedáneo do seu desexo inicial, repara no lameiro que a maré baixa descubrira no abalar das ondas. Logo acoden á memoria centos de peixes saltadores da lama, patinadores acuáticos, angustiados anfibios comedores de vermes e de limo. Abriu o diario de peto e leu devagar: «Tresloucados navegantes de sonhos. Viaxantes chegados de Sapan. Na idade das utopías. Na idade das descubertas».

Agora hai menos peixes. Moitos menos. Escorregan asustados, mentres Antón le no diario. Parécelle imposible ter escrito sobre os peixes saltadores, telos contado por sectores e feito a extrapolación do seu número, ter discutido cos seus compañeiros se respiraban por guerlas ou a través da pel, ter soñado con eles tantas veces.

Na primeira páxina do China Today, os tres terroríficos tenores na base das Laxes bramando o seu acordo en levar adiante a Segunda Guerra do Golfo. Que medo!

28 DE XULLO. TRES HORAS EN COLOANE.

Eran preto das dúas da tarde cando chegamos a Coloane e no mesmo instante de saír do autocarro deu en chover sen descanso. A auga envolveunos con forza e non había lugar para refuxio. Aí asaltounos unha vaga de estoicismo e retiramos das mochilas os impermeábeis de emerxencia. Ficamos así, acorados e húmidos, vendo descer as enxurradas polas venelas da aldea pescadora. De cando en vez, aboiaban nos regos recén formados plásticos e obxectos levados pola corrente. Non sei o que nos aconteceu mais ficamos inmóveis nun silencio introspectivo, como se o esforzo de falar fose o máis inútil naquelas circunstancias.

Erguemos o ollar e contemplamos o espectáculo de ducias de cadoiros de auga enlameada que percorrían as montañas do leste, nutrindo as florestas da China. Cando na fin parou de chover aproximámonos da costa. Algúns nenos enredaban na lama cos peixes saltadores. Na distancia alguén cantaba ao ritmo dunha música de corda única. Do mar, xurdindo da brétema, chegaban pequenas embarcacións cargadas de armadillas e de pesca. Nun embarcadoro

próximo unha muller accionaba un medio-mundo pendurado nunha cana de bambú. Coa auga ata os xeonllos un home arrastaba pola costa unha especie de xábega cargada de camaróns. Encollemos máis outra vez nun silencio contemplativo.

Dúas bolboretas con reflexos azuis nas ás escamadas cruzaranse diante de nós en aparente voo nupcial ou en excursión na procura de néctar. Pousaron no embarcadoro, enriba dunhas algas vermellas. Abrindo e fechando as ás, desenvolveron as súas linguas espiraloideas paseándoas sob a superficie mollada, como se o sal lles fose necesario. Fícaran alí un bo rato, mentres sacudiamos a auga dos impermeábeis e non disimulabamos o espanto. Na idade do espanto. Na idade bolboreta. Na idade de contemplar o mundo na procura do seu centro. Na procura dun lugar onde se sentir ben.

Na aldea chamou a nosa atención a proliferación de secadores de peixe (pensamos que serían un tipo de bagres ou budións, mais sen moita certeza) e tamén de lulas, que aquí espetan nuns pauciños para mellor as estender. Visitamos un cemitério chinés e unha pequena capela dedicada a São Francisco Xabier, que sei que por aquí andou camiño da súa aventura xaponesa. Comemos algo nunha casa de pasto onde servían uns tallaríns horribéis (a peor comida en moito tempo) e fomos felices na contemplación da diferenza.

Outra vez ameazaba chuvia e decidimos regresar á cidade no mesmo autobús da Companhia de Autocarros Fok Lei, que aquí nos trouxera, e que agora procedía da aldea de Mác-Sá. Por pataca e meia levarnos ía desta aldea de Coloane ata a Avenida do Almirante Ribeiro (gostaría de saber quen foi semellante personaxe), pasando por Taipa (outra illa unida ao continente por unha ponte) e pola Rúa da Barra, na marxinal.

Cuarta evocación:

Antón sobe para o andar superior do autocarro que o vai conducir a Coloane. Chove con intensidade crecente, con cadencia de treboada. No outro lado da baía (agora é todo China, agora non hai diferenzas nin fronteiras) os torrentes deseñan un trazado dendrítico nas ladeiras das montañas calcárias.

Pasada a ponte que une a terra firme coa illa da Taipa hai un aeroporto que antes non había. Mesmo ao lado do hipódromo, lugar ideal, penso, para perder as últimas notas que se teñen.

O autocarro (a carriña) deixa atrás a Taipa e chega á illa de Coloane. Parou de chover. Na distancia un pescador amaña os aparellos para saír pescar sargos e maragotas, agullas, alcriques e xurelos. Antón aproximase da beiramar e asomando ao embarcadoro

observa a danza elegante das medusas. Os ollos éñchense de bágoas ao lembrar o tempo pasado e os amigos ausentes. Para sempre ausentes. Para sempre amigos. Ausentes.

28 DE XULLO. NOITE. A AVENIDA DAS CASAS DE PEÑORES.

Mañá deixaremos Macau. Está decidido. Será pola chuvia pertinaz ou polas dificultades de aloxamento, mais a cidade recibeunos sen afeito e sen afeito nos tratou ata agora.

Sentimos a falta da urbe de Hong Kong, e desta vez non deixaremos pasar o tempo sen visitar a badía de Aberdeen, onde están ancorados centenas de sampans. Entran e saen sen que se saiba moi ben para onde van e de onde veñen. Desta vez faremos algunhas compras e procuraremos xogar mellor ao billar, para non ser albo dos risos escancarados dos rapaces chineses.

Na rua Shan Huang detémonos diante duns perolos enormes de peixe fumegante onde uns coziñeiros de gorduras transbordantes serven en mesas e bancadas sopas e guisados. Temos fame e aceptamos sen máis preguntas a suxestión do empregado: unha sopa de peixe na que se destaca o sabor invasor do mollo de ostras. Estamos cansados uns dos outros. Sabémolo e non hai lugar para o disimulo. Son cousas que acontecen nas convivencias invasoras. Por iso, sen moita conversa fútil, establecemos un punto de encontro, na porta do casino do Hotel Lisboa. Cada quen ficará por unhas horas libre, para perder o medo e as precaucións excesivas (verbo obsesivas), para sentir o engado da aventura, para se mergullar en leas sen sentido ou saír ben parado polos seus propios medios, para gozar dun período de autonomía plena. En dúas horas na porta do casino do Hotel Lisboa. Acordado.

Pensándoo ben, non sei porque propuxen este tipo de excursión solitaria. Se cadra por necesidade íntima, despois dunha ducia de días a viaxar en grupo. Se cadra unha invasión romántica de mitoloxías inventadas. Se cadra por outras necesidades, reais ou ficticias, mais propias. Desde que chegamos a Macau sinto un desasosego especial, como se os outros estivesen a mais, como se fosen un freo para o desenvolvemento da miña liberdade persoal. Sei que non son o único. De inicio intuín, despois notéino nalgúns xestos e na tendencia a discutir polos detalles máis insignificantes. A cidade abáfame e penso que non son o único ao que tal cousa lle acontece. Chove de contínuo, reiterada e violentamente. Chove sen que dé oportunidade ao paseo demorado ou a descuberta secuencial de lugares-postal. Ten que habelos, con certeza, mais a chuvia pertinaz mantennos nunha angustia permanente. Apenas facemos fotos. Compramos postais e non temos nada que dicir. Nótase que hai algo que non vai ben. Pasamos moito tempo no hotel sen facer nada

de especial. Para atrás fican días felices en Guanzhou e mais en Hong Kong, cidades para moitas lembranzas de imaxes maravillosas, harmonía nas descubertas en grupo, aventuras vividas con solidariedade e calma, obxectos comprados – ábacos, tinta, selos e pincéis – que nos acompañarán sempre. Agora non. Hai unha afásia invasora, un silencio que todo revela, unha nube triste que nos envurulla a todos.

Devagar, cada un polo seu itinerario, fomos chegando á porta do Hotel Lisboa. A ningún de nós acontecera nada realmente excepcional. Non fomos roubados, nin asaltados, nin tan sequera intimidados polos locais. Os medos típicos dos viaxantes pouco avisados non se cumpriran. Non houbo nada que fixese acordar a nosa ansia pola aventura, nin un só ollar que se aloxase nos nosos corazóns sensíbeis.

Talvez pensásemos en unísono, habituados como estabamos á presenza dos outros. Sen saber moi ben quen foi o primeiro a lanzar a idea, acordamos deixar a cidade no día a seguir. Por unanimidade. Sen fisuras. Se cadra o silencio uníanos máis cás palabras.

Quinta evocación:

Chove con violencia de trópico, coa cadencia da música metálica, co martelar de meteoro desatado, coa raiba da natureza revoltada. Refuxiado debaixo dun tellado de chapa ondulada, Antón desfolia a margarida existencial dos seus amores perdidos. Ao abrigo da soleira da «Casa de Penhores Chung Huo Lock», remexe nos petos nunha procura pouco específica. Descubre nun seu diario unha frase retida de Pascal Quignard: «O pasado é un corpo imenso en que o presente é o ollo; ese corpo soña». Non sabe moi ben porque escolleu esa frase. Son momentos. Asociacións de ideas. Asíntotas no infinito da saudade. Podería ter escollido calquera outra. Podería non ter procurado ningunha, ou non encontrar o diario, ou non lle apetecer ler, nin remexer nos petos. Son eses acasos que nos devolven o gosto pola evocación, pola relación, polas lembranzas. Remoe a frase, que repete en voz alta, nun francés cheo de modismos, de voltas angulares, de fracturas de son: *Le passé est un immense corps dont le présent est l'oeil. Ce corps réve.* De súbito vése a si mesmo rebuscando un discurso en francés mesturado con algunha expresión en italiano, que ven de estrear como lingua de uso común. Na idade do desasosego.

Moitos foran os sufrimentos, propios e estraños, que o levaran a visitar Macau pola segunda vez, despois daquela excursión afastada xa no tempo en que tamén estaban Fran e Ramón, agora mortos. Pola segunda e, se cadra, derradeira vez. Si, derradeira: de definitiva, de nunca máis, de xamais, de *jamais*, de *nevermore*.

Unha especie de amnésia apodérase de si.

Coordinación: A.R. López e S. Noia. Deseño: Signum.

É unha amnésia meditada, preconceptual, atípica. Unha amnésia a mantenta, deliberada, construída por sobreposición de imaxes e lembranzas do son, por palabras inventadas e outras que resoan como se fosen pronunciadas no presente. Procura conscientemente a confusión de imaxes, de soños, de sensacións chegadas do interior e recollidas dos contornos do que o rodea. Na idade do desasosego. No punto de inflexión vital. No tránsito.

Parou de chover coa mesma violencia instantánea coa que se iniciara a treboada. Sen gradación. Chover. Non chover. Chover. Deixar de chover. Antón abandona o seu refuxio temporario e inicia a camiñada por entre a multitude que surxiu de todas partes, que estaba agochada e que agroma agora como rebentos multiformes despois dunha xeira húmida. Homes e triciclos, mulleres e carrozas, autocarros e meninos vestindo uniforme escolar, gardas de seguranza e adolescentes ostentando roupas e logotipos importados. No tránsito. Todos no tránsito.

Antón dirixe os seus pasos para o Hotel Lisboa, un dos símbolos da cidade. Dá en chover e procura abrigo nun salón de chá. Regresa ao diario de peto descubriendo agora unha frase de Ballard. Non a entende. Fala de caleidoscópios de imaxes e espazos visuais. Definitivamente non sabe por que a anotou se non a entende. Se cadra para preguntarlle a un amigo deses que pensas que todo saben ata que lles preguntas e aí comezan as dúbidas. Pediu un chá verde, variedade «gunpowder», onde as follas están enroladas en forma de boliñas ou graos. Laboriosamente, na súa escrita estrañamente infantil, comeza a escribir cartas como unha rede tecida para agarrar o pasado. Para reconstruílo. Para pensar, no tempo en que escribe, todos os seus amores. Para lles pedir perdón. Polas múltiples fugas. Polos danos que puidera ter ocasionado. Polo abandono. Por todo o que non era senón medo. Na idade do desasosego. No tránsito. Catástrofe no infinito da saudade.

29 DE XULLO. MACAU. DESPEDIDA DUNHA CIDADE INHÓSPITA E ESCURA.

É difícil saber o que nos trouxo a este pudrideiro, a esta cidade húmida e salgada, a este lugar inhospito e triste, escuro sumidoiro de soños. Esta tarde colleremos o hidrofoil na dirección de Hong Kong, en tránsito para Bangkok. Onte, á noite, andamos arriba e abaixo pola avenida das casas de peñores, na dirección do casino, centro neurálxico da cidade. Up and down, nun camiñar desordenado en pasatempo, cruzándonos con xogadores arruinados e tristes, que só peden esmola non para comer mais para xogar, que non rogan por moedas a non ser aquelas que sexan da sorte, as que han facer virar o curso da súa historia chea de altos e baixos. As moedas da fortuna. O pasaporte para un mundo que non lles chega, para unha sorte que, se cadra un día, aparecerá nun chiscar de ollos.

Vamos despedirnos sen ollar para atrás, sen ollar para o pasado, sen sentir sequera a tentación da lembranza. Despedir ímonos sen anxeios de regreso. É unha sensación partillada cos meus amigos, que só manifestan intranquilidade e desasosego polo tempo perdido en Macau. Mesmo así, apesar do balance negativo, penso que algúns momentos magníficos irán agocharse na memoria para acordar despois nos momentos máis inesperados, cando sen saber moi ben por qué emprendamos os intrincados sucros da nostalxia. Os solpores, os peixes saltadores da lama, a chuvia pertinaz, a aldea de pescadores de Coloane.

Para despedirmonos imos a unha casa de fitas, a comer tallaríns con mollo de caranguexo e atún fermentado.

Levou tempo o darnos de conta que é o momento de separar as nosas vidas, que é mellor que cadaquén continúe o seu camiño. As viaxes serven tamén para iso, para nos facer reflectir nos comportamentos propios e alleos, para nos situar no mundo. Para establecer fronteiras e rituais.

Xa logo partiremos para Hong Kong e de alí a dous días para Bangkok. Será mellor que cada quen escollo o seu camiño. Hai entre nós os que preferirán as praias de Pattaya ou a visita aos templos de Phisanoulok, outros, de certo, o camiño do norte para se aproximaren ao triángulo de ouro, na provincia de Chiang Mai, e outros aínda ficarán en Bangkok, na procura de experiencias que o noso pequeno país lles nega. Opcións. Escollas. Camiños que se bifurcam. Tránsitos. Encrucilladas. A esencia da vida.

Recollemos as nosas cousas no Hotel Cantão. Son as seis da tarde. Ollamos para as torrenteiras do lado da China continental. Ollamos para a baixamar baixo a ponte que liga Taipa a Coloane. Ollámonos. No hidrofoil. En silencio. Camiño de Hong Kong. Atrás vai ficando a cidade triste e escura, húmida e salgada. Atrás van ficando sensacións desagradábeis e chuvias sen sosego. Atrás vai ficando algo de nós, caídos nesta cidade trampa, que hanos separar, se cadra para sempre.

Sexta evocación:

Antón entra nun cybercafé, dos que hai pouco agromaran en Macau. Despois de varios días xa se habituou á máquina para mudar o alfabeto e de configuración do teclado. Escolle o tipo «qwerty», que é o mesmo que ten instalado na casa. Viaxa sen o computador portátil para ir leve, de bagaxe e de tentacións para os que quixeran violar a súa intimidade. Anota no seu weblog particular os acontecementos do día, envía mensaxes electrónicas aos seus amigos espallados nos catro cantos do mundo, de Chicago a Bruxelas, de Londres a París, de Brighton a Barcelona. Vai ficar mais uns días en Macau, informa aos seus correspondentes. Descubriu que a modernidade lle senta ben á ex-colónia portuguesa, que a xente é amábel e faladora, que quere ver con ollos de adulto o que outrora non puidera ver cos seus ollos de rapaz novo e desleixado.

Por entre as nubes ábrese camiño un sol radiante. Antón comeza a pasear como os vagabundos, dos embarcadoiros ata ás ruínas de São Paulo, do bairro Teixeira Barbosa á Avenida do Almirante Ribeiro, da rúa da Barra ata ao Casino flutuante, aínda vivo, atracado no embarcadoiro catorce, tantos anos pasados.

Acumúlanse as imaxes por detrás dos seus ollos en colaxe de pasado e presente, en enxurrada de memoracións e de lembranzas. Hai tempo saíu de Macau con intención de non regresar e agora está aquí, camiñando aonde os pés o leven, deixándose agarrar polo engado da cidade, soñando que a vida –a súa e a dos outros– pode ser diferente e menos triste, facendo propósito de emenda e acto de perfecta contricción, analizando feitos e intencións, sufrindo ausencias e planificando solpores que aínda están por vir.

Aí, cansado da camiñada, séntase nas escadas das ruínas de São Paulo, rodeado de turistas impacientes cando o sol comeza a se ocultar por detrás das montañas do outro lado da baía. Sente un non sei qué de desacougo e tristeza, de tempo perdido e desasosego. Dura uns segundos ata que acoden as imaxes dun pasado recente, de felicidade e desatino, que o reconcilian coa vida e coa esperanza. Na distancia alguén canta, como sempre que somos felices e diferentes. No tránsito. No punto de inflexión vital. Na asíntota, no infinito da saudade.